

‘साङ्गतिर्गात्रव्येति सुद्वलचेति विश्रुताः’। तस्य शिष्य-
भेदश्च यथाह भा० उ० १०५ अ० । ‘विश्वामित्रेण
शिष्यस्य गालवस्य तपस्विनः ! शुश्रूषया च भक्त्या च
प्रीतिमानित्युवाच ह’ इत्युपक्रमे तस्यातिनिर्वन्धनेन
रुटविश्वामित्रादिष्टगुरुदक्षिणात्वेन एकतः श्यामकर्ण-
शताष्टकस्य दानकथा भा० उ० १०६ अ० ११८ अ० पर्यन्ते
उक्ता । तत्रेयमाख्यायिका गुरुणा तथाऽनुशिष्टस्य तस्य
उपासनादितः प्रसङ्गेन गरुडेन सह तथाभूताश्रमा-
मार्गे ययातितपसमीमे गतः । तत्प्रार्थनया तेन च
तथाभूताश्रमाभहारभूतां माधवीनामककन्यां ददे । तस्यां
कन्यायाञ्चैकैकपुत्रजनने तथाभूतशतद्वयं शुल्कत्वेन च
कल्पित, तत्रादौ ह्यर्थश्चन्द्रपेण द्वे तथाविधाश्रमते
शुल्कत्वेन दत्त्वा एकपुत्रस्तस्याऽनुत्पादितः । ततो दिवो-
दासेन तथैव द्वे शते शुल्कं दत्त्वा एकः पुत्र उदपादि ।
तत उशीनरेण तथैव द्वे शते शुल्कं दत्त्वा एकः पुत्र
उदपादि । एवं षट् तथाभूताश्रमतानि द्विशताश्वशुल्क-
दानेनैकपुत्रोत्पादनयोग्यां ताञ्च कन्यां गुरवे विश्वामित्राय
गुरुदक्षिणात्वेन ददौ तेन च तस्मादेकः पुत्रः उदपादीति ।

गालवि पु० गालवस्यापत्यम् इज् । गालवर्षेः पुत्रे प्राक्शृङ्ग-
यदाख्ये सुनिभेदे । स हि कुण्ठिगर्गस्यातिदृष्टां कन्यासुपयेमे
तत्कथा च दृष्टकन्यासुपयर्ण्य ‘वाङ्मयेन च राजेन्द्र !
तपसा चैव कथिता । सा नाशकदादा गन्तुं पदात् पदमपि-
स्रयम् । चकार गमने बुद्धिं परलोकाय वै तदा ।
मोक्तुकामान्तु तां दृष्ट्वा शरीरं नारदोऽब्रवीत् । कथं-
कृतायाः कन्यायाः कुतो लोकास्तवानघे ! एवन्तु
श्रुतमस्माभिर्देवलोके महाव्रते ! । तपः परमकं प्राप्तं
न तु लोकास्त्वया जिताः । तच्चारदवचः श्रुत्वा साऽब्र-
वीदपि संसदि । तपसोऽङ्गे प्रयच्छामि पाणिप्राहस्य
वत्तम ! । इत्युक्तेऽथास्य जयाह पाणिं गालवसम्भवः ।
अपिः प्राक्शृङ्गवाज्जाम समसञ्ज्ञेदमब्रवीत् । समवेन
तवाद्याहं पाणिं स्पृक्ष्यामि शोभने ! । यद्येकराजं
वस्तव्यं त्वया सह मवेति ह । तद्येति सा प्रतिश्रुत्य
तस्मै पाणिं ददौ तदा । यथादृष्टेऽग विधिना कृत्वा
चाम्निं विधानतः । चक्रे च पाणिप्राहणं तस्योद्वाह-
ञ्च गालविः’ भा० श्रुत्य ५२ अ० ।

गालि पु० पु० गत्र-चारण इज् । आक्रोशे शमे लिङ्गा० ।
‘ददत ददत गालिं गालिमनोभवन्तो वयमिह तद-
भावादुगाविदानेऽव्यशक्ताः’ रुद्रटः ।

गालित लि० पु० गत्र-चारणे (गालान) कर्मणि क्त ।
कतत्रे ‘गालितस्य सुवर्णस्य धोषशोभेन सीसकम्’
भेद । ‘तथा पचेत् यथाऽगालितमण्डस्य कर्मवति’
लालेसी पद्धतिः ।

गालिनी स्त्री ‘कनिष्ठाङ्गुली सक्तौ करयोरितरेतरम् ।
तर्जनीमध्यमानामाः संगताः भुग्नवर्जिताः । सुद्रोषा
गालिनी प्रोक्ता शङ्खोपरि चालिता’ तन्त्रसा० उक्ते
रुद्राभेदे ।

गालोडि गालोडिनसाचष्टे जि इतलोपः सुव्यं
उन्मत्ताद्याख्याने अक० उभ० सट् । गालोडयति ते ।
गालोडित लि० ‘उन्मादशीलो रोगार्त्ते मूर्खो गालोडितः
सुतः’ कलापट्टतावुक्तेऽङ्गुल्ले २ रोगार्त्ते इमूर्खे च गो-
लो हित इति वा पाठस्तत्त्वार्थेण । [धीजे राजनि० ।
गालोड्य न० गलोड्य+स्वार्थे प्रज्ञा० अण् । १ धान्यभेदे २ पद्म-
गावल्लगणिय पु० गवल्लगणस्यापत्यम् इज् । गवल्लगणेरपत्ये
सङ्गये गवल्लगणशब्दे दृश्यम् । ‘गावल्लगण्यरिदं धीमान्’
भा० आ० १० अ० । ‘सङ्गयश्च सहामात्रो विद्वान्
गावल्लगण्यर्षी’ २ अ० ।

गाविष्ठिर पुंस्त्री गविष्ठिरस्यापत्यम् विदा० अण् । गविष्ठि-
रर्षेरपत्ये । ततः हरिता० युवापत्ये फज् । गाविष्ठिरा-
यण तदीययुवापत्ये पुंस्त्री ।

गावेधुक लि० गवेधुकाया विकारः विला० अण् । गवेधुका-
वधवे चर्वादौ । गवेधुशब्दे उदा० ।

गाह विलोडने भा० आत्म० संक० जदित् वेट् । गाहते
अगाहिष्ट-अगाढ जगाहे । ‘मनस्तु मे संशयमेव
गाहते’ कुमा० । ‘अगाहताष्टादशतो जिगीषया’
नेप० । ‘जगाहिरेऽम्बुधिं नागाः’ । ‘समगाहिष्ट
चाम्बुधिम्’ ‘जगाहे’ द्यां निशाचरः’ ‘जगाहे च
दिशो दश’ भट्टिः । ‘ब्रह्मावर्त्तं जनपदमध्वन्यायया
गाहमानः’ मेघ० । ‘पूर्वापरौ तोयनिधी य-
गाह’ कुमा० अथाऽङ्गोपः । पक्षे अयगाह । ‘तप-
स्त्रिगाढां तपसाम्’ (प्राप) रघुः । अय+विषयीकरणे च ।
‘पक्षे साध्यावगाहि ज्ञानम्’ गदा०

गाह पु० गह-गहने भावे कर्मणि या वज् । १ गहने ।
‘गाह्नाहिव आ निरधुजत’ अ० ६।१।८ । ‘गाहत्
गहनात्’ भा० । गाह-कर्त्तरि अच् । २ गाहकर्त्तरि लि०
गिद् पु० रघपालके देवभेदे ‘गिदैव ते रघ एव वामत्रिणा’
ता० भा० १।७।७ । ‘गिदा नाम रघपालकः कश्चि-